

Czym są wolność słowa i cenzura?

WIEDZA W PIGUŁCE

Wolność słowa to prawo do mówienia tego, co się myśli. Inne osoby powinny szanować to, co mówisz.

Oznacza to też, że wypowiedzi innych powinny być również uszanowane przez ciebie. Nawet jeśli się z nimi nie zgadzasz.

Wprawdzie w sieci można powiedzieć prawie wszystko, jednak niektórych rzeczy lepiej nie mówić. Twoje słowa mogą urazić drugą osobę, nawet jeśli jej nie znasz. Rozmawiając przez internet, staraj się otwarcie podchodzić do innych.

W niektórych krajach wolność słowa jest bardzo ograniczona przez cenzurę. Mówimy, że coś jest cenzurowane, gdy państwo zabrania rozpowszechnienia pewnych treści. Odpowiednie organy wskazują np. która książka może się ukazać, a która nie. Dlatego publikowane są tylko informacje wygodne dla władzy danego kraju. W takiej sytuacji wolna wymiana myśli i przekonań nie jest możliwa. Można zostać ukaranym za to, co się mówi. Cenzura była stosowana również w Polsce, w okresie PRL-u.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Oznacz poniższe zdania jako prawdziwe lub fałszywe.

1. Na całym świecie panuje wolność słowa. [Prawda/Fałsz]
2. Pluralizm mediów to sytuacja, kiedy jest wiele różnych stacji telewizyjnych, radiowych, gazet i portali internetowych i w każdym z tych miejsc ludzie mogą wyrażać swoje opinie. [Prawda/Fałsz]
3. Cenzura w PRL zmieniała teksty książek i artykułów, zanim pojawiły się wydane drukiem. [Prawda/Fałsz]
4. Jeżeli mam rację, to mogę używać mocnych (także brzydkich) słów w wypowiedziach. [Prawda/Fałsz]
5. Swoje opinie i przemyślenia mogę publikować w internecie, nie pytając nikogo o zgodę. [Prawda/Fałsz]
6. Wszystkie gazety mają obowiązek publikować to, co nakazuje im rząd. [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **cenzura:** kontrola publikowanych treści, która ogranicza wolność wyrażania myśli i przekonań
- **wolność słowa:** prawo do wyrażania swojej opinii

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Anna Buchner, konsultacja merytoryczna: Marcin Wilkowski. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez [Fundację Nowoczesna Polska](#).

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/czym-sa-wolnosc-slowa-i-cenzura/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Historia i społeczeństwo, II poziom edukacyjny

Cele kształcenia

IV. Zainteresowanie problematyką społeczną.

Treści nauczania

4. Państwo.

Etyka, II poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Kształtowanie refleksyjnej postawy wobec człowieka, jego natury, powinności moralnych oraz wobec różnych sytuacji życiowych.

Treści nauczania

5. Prawa i obowiązki, zasady i reguły postępowania.

7. Wolność i jej różne rozumienie, autorytety i wzory osobowe.

Podstawa programowa 2017:

Język polski, IV-VI klasa

Treści nauczania

Uczeń wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.

Uczeń określa temat i główną myśl tekstu.

Uczeń odróżnia informacje o faktach od opinii.

Uczeń określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi.

Uczeń rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.

Wiedza o społeczeństwie, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku.

Uczeń uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Uczeń wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka; wymienia prawa i wolności osobiste zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań.

Uczeń przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa.